

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 12 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 439

Τὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» μεταφέρ-
οῦσαν ἐπὶ τὴν οἰκονόμου 4 (Ἐξάρ-
χεια) α' εἶναι ἀνοικτὰ τὸ πρωτὶ ἀπὸ τῆς
10—12 καὶ τὸ δευτέρου ἀπὸ τῆς 3—6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ. Γιά τή γλώσσα.
ΠΑΙΔΑΣ ΣΤΑΓΡΟΣ. Τά Νηπιαγωγεία.
Α. ΠΑΛΑΜΑΣ. Συναπάντημα—Στόν ξένο γιάλο—Ἄνατο-
λίτικο λιμάνι.
ΓΑΗΓΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ. Ποιητής.
ΦΩΤΗΣ ΧΩΡΑΪΤΗΣ. Μεταξὺ μας.
ΤΥΧΑΡΗΣ. Τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γόγγ. (Τὸ δαχτυλίδι καὶ ἡ
ἀγάπη).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟ-
ΣΗΜΟ.

ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΤΟΥ Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ἄδεν πρέπει νὰ παραξενεύεται κανένας ἂν μέσα σ' ἓνα
τέτοιο περιβάλλον—ποῦ μαραίνει καὶ σβήνει κάθε ἀνθρωπι-
στικὴ τάση—καὶ ὁ ΑΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ, ποῦ τὰ ἔργα του ἔπρε-
πε νὰ εἶναι σκορπισμένα στό λαό, εἶναι μονάχα γνωστός σ'
ἐκεῖνα τὰ πνεύματα ποῦ κατορθώσανε νὰ ποτινάξουν τὸ ρω-
μαϊκὸ κινεζισμό καὶ νὰ νοιώσουνε κάπως πλατύτερα τὸ
σκοπὸ τῆς ζωῆς.

Ὁ Αλασκάρτος ἀλάκαρα τὴ ζωὴ του τὴν ἀφιέρωσε
σ' ἐργασία ἐξαιρετικῆς ἀνθρωπιστικῆς. Τὸ μεσαιωνικὸ ζόφο
ποῦ τὸν ἐπιφύγει δὲν μπορούσε νὰ τὸν ὑποφέρει τὸ ἀβούλω-
το πνεύμα του. Μὲ στίχους ἐκάντηριε. Στὰ περὶ πολε-
μοῦσε ἤρωϊκά. Στὰ ἔργα τοῦ Αλασκάρτου μπορεῖ κανεὶς νὰ
βρῇ πολλές σελίδες γραμμένες μὲ τὴ δύναμη τοῦ Τολστόη.
Τὰ «Μυστήρια τῆς Κεφαλλονιάς», ἢ «Ἀπόκρισις ἐπὶ
Ἐφοροσμῶ» εἶναι ἔργα «ἐκτὸς τύπου καὶ χρόνου». Ἔργα
ποῦ πάντα θὰ μορφώνουν καὶ θὰ διδάσκουν. Καὶ τὸ περὶ-
τερο γραμμένα μὲ τὸ πνεύμα αὐτοῦ ποῦ νὰ μορφώνουν καὶ
νὰ διδάσκουν—καὶ γι' αὐτὸ ἐπὶ τῆς ζωντανῆς γλώσσας, ἐπὶ
γλώσσας τοῦ ἔθνους.

Τὸν περασμένο μῆνα κλείσανε ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τότε ποῦ
γεννήθηκε ὁ Αλασκάρτος. Μερικοὶ θαυμαστὲς τοῦ μεγάλου
ἄλλο καὶ μαρτυρικοῦ συγγραφέα—γιατὶ ὁ βίος τοῦ Αλασκάρ-
του εἶναι ἀλάκαρα μαρτυρολόγιο, μαρτυρολόγιο ποῦ τοῦ
πλέξανε οἱ πνευματικοὶ δολοφόνου, οἱ παππάδες, καὶ ὁ
φανατισμένος ἔθλος—εἶχανε τὴ φωτεινὴ ἔμπνευσιν νὰ πα-
νηγυρίσουνε τὴν ἑκατονταετηρίδα του ἐπὶ τὴν Κεφαλλονιά—
ὅπου γεννήθηκε καὶ ἔζησε.

Μὲ λαχτάρα περιμένουμε νὰ πετύχουνε τὸ σκοπὸ τους.
Γιὰ τὴν ὥρα μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία δημοσιεύουμε μιά πραγ-
ματεῖα του γιὰ τὴ Γλώσσα, ποῦ φίλος τοῦ «Νουμά» ὁ κ.

Σ. Φραγκόπουλος βρῆκε μέσα σ' ἄλλα χειρόγραφα τοῦ Λα-
σκάρτου, γραμμένα ἐδῶ καὶ εἰκοσιεπτὰ χρόνια.

Ἡ ἔθνικὴ κακοτυχία μᾶς ἔγραψε—τὸ ζήτημα τὸ γλωσ-
σικὸ νὰ μὲν πάντοτε ἀτέλειωτο γιὰ μᾶς τώρα ποῦ σ' ἔ-
λυνε τὸν ἄλλο κόσμον κοιτάζοντε νὰ πλοιοποιήσῃ τὴ γλώσσα
ἄλλο τὸ δυνατό καὶ νὰ καλυτερεύσῃ καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ
σύστημα γιὰ νὰ ἐλαττώνεται ἄλλο τὸ δυνατό ἢ σκληριὰ τῆς
«ἀστικῆς ἐκπαίδευσης»—πραγματικῆς δηλητηρίασης—τῶ
δυστυχισμένων τῶν παιδιῶν. Μὰ πῶς νὰ μὴ μὲν καὶ αὐτὸ
τὸ ζήτημα ἄλλοτε σὲ τόπο ποῦ σκέφτεται ἀκόμη ἔπως σκε-
φτόντανε οἱ ἀνθρώποι ἐπὶ τὴ λίθινη περίοδο:]

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ἡ γλώσσα δὲν εἶναι, ὡς ἤθελ' ἴσως νομίσουμε,
ἀπλῶς μόνον φιλολογικὸν ἀντικείμενον ἢ γλώσσα
ἐνέχεται βέβαια, καὶ πολὺ μάλιστα ἐνέχεται ἐπὶ τὴ φι-
λολογία· ἐπειδὴ, ἐκτὸς ποῦ ἡ γλώσσα εἶναι τὸ σῶ-
μα τῆς ἰδέας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτῆς καλῶς μεταχει-
ριζομένης διατυπώνονται μὲ καλλιτεχνικὸν τρόπον οἱ
ἰδέες, ὥστε νὰ ἔχουν ἓνα ἄλλο τὸ δυνατό ὄρατο σῶμα.

Ἄλλὰ ὁ κύριος προσρισμὸς τῆς γλώσσας εἶναι
ἄλλος σπουδαιότερος. Ἡ γλώσσα εἶναι κοινωνικὸν
ζήτημα· ἐπειδὴ εἶναι τὸ μόνον μέσον τοῦ ἀνθρώ-
που γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων,
γιὰ τὴν κοινωνικὴν του πρόοδον, γιὰ τὴν ἐξακολου-
θικὴν καλυτέρευσίν του σὲ ὅλες τὰς διεύθυνσεις· καὶ
ὡς τέτοια, ἔχει, καθὼς βλέπετε, ἄλλην σοβαρώτε-
ρον καὶ πολυτιμώτερον ἀξίαν, ἀπὸ ἐκείνην τῆς φι-
λολογικῆς καλλιτεχνίας.

Ἡ γλώσσα εἶναι ἐκεῖνο τὸ μέσον, χωρὶς τὸ ὁ-
ποῖον ἢ ἀνθρωπότης ἤθελε μένει αἰωνίως στάσιμη.
Παρατηρήσατε ἄρα ἔντα εἶναι ἐλλειπῆ ἀπὸ τοῦτο τὸ
μέσον καὶ θέλ' ἴδητε ὅτι δὲν προσδεύουν. Ἡ, ἂν
θὰ πιστέψουμε ὅτι προσδεύουν, κάμνουν ὡς φαίνε-
ται, τὴν παθητικὴν Λατρινικὴν πρόοδον, ἀπὸ ἓνα
βῆμα κάθε τόσα ἑκατομμύρια χρόνια.

Φανταστεῖτε κόσμον ἀπὸ ἀνθρώπους χωρὶς γλώσ-
σαν. Οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖνοι μὴ γινόντες καὶ βου-
γῶντες, ἤθελ' αἰωνίως ἐκφράζοντε χοντροειδῶς τὰς
χοντροειδεῖς ἀνάγκας τους, ἀλλὰ τόσο μόνον. Τὰ δὲ
ὕψιλά τερα καὶ εὐγενέστερα τῆς ἀνθρωπίνης ψυ-
χῆς, ἤθελε μένου αἰωνίως ἀγνωστα. Τὸ αἶτιον εἶ-
ναι αὐτοφανές—ἐπὶ τὴ γλώσσα τῶν βόγγων καὶ τῶν
μουγκρισμάτων ἤθελε λείπει ἢ φανερότης τῶν ἰ-
δεῶν. Οἱ ἰδέες μᾶς τότε δὲν ἤθελ' ἔχουν ἔχταση
οὐδὲ ἀνάπτυξιν· δὲν ἤθελ' ἐννοοῦμεθα παρὰ ὡς ἐγ-
γιστὰ καὶ χοντρικῶς. Καὶ τί ἤθελ' εἶμασθε τότε οἱ